

روزشمار جنگ

یکشنبه

۲۱ اردیبهشت ۱۳۶۵

۱ رمضان ۱۴۰۶

۱۱ مه ۱۹۸۶

۲۵۸

درحالی که بخشی از نیروهای چند یگان سپاه پاسداران برای مقابله با هجوم ارتش عراق و بازپس گیری بخش اشغالی، به منطقه مأموریت لشکر ۱۶ ارتش در پیچ‌انگیزه اعزام شده‌اند، عراقی‌ها می‌کوشند با اجرای آتش شدید و تظاهر به تک، از تمرکز و آمادگی این نیروها برای اجرای پاتک جلوگیری کنند. باتوجه به تمهیدات دشمن و کمبود نیروی رزمی اجرای عملیات نیروهای خودی برای بازپس گیری منطقه مذکور در شب جاری، به تعویق افتاد.

به گزارش واحد اطلاعات نیروی زمینی سپاه پاسداران، ارتش عراق در ساعت ۶ صبح امروز، آتش تهیه سنگینی روی واحدهای لشکر ۱۷ علی بن ابی طالب^(ع) سپاه در منطقه پیچ‌انگیزه، اجرا کرد. واحدهای زرهی و مکانیزه عراقی نیز چندین بار در این منطقه، تظاهر به تک کردند که با اجرای متقابل تک نیروهای خودی، خنثی شد.^۱

از سوی دیگر، پس از هجوم ارتش عراق به منطقه پدافندی لشکر ۱۶ ارتش در منطقه پیچ‌انگیزه که با تلاش نیروهای تیپ ۱۰ سیدالشهدا^(ع) و لشکر ۱۷ علی بن ابی طالب^(ع) متوقف شد، سپاه پاسداران با هدف تسریع در بازپس گیری منطقه اشغالی، قبل از تثبیت قوای اشغالگر، چند یگان دیگر خود را به این منطقه اعزام کرد. براین اساس، لشکر ۷ ولی عصر^(عج)، تیپ ۱۹ فجر و تیپ ۱۸ الغدیر هریک با ۲ گردان نیروی پیاده و لشکر ۲۷ حضرت رسول^(ص) با یک گردان زرهی عازم منطقه پیچ‌انگیزه شدند.* همچنین در جلسه‌ای فرمانده کل سپاه از فرمانده نیروی زمینی ارتش خواست که برای این عملیات، دو قرارگاه کربلای ۱ و کربلای ۲ تحت امر فرماندهان تیپ ۱۰ سیدالشهدا^(ع) و لشکر ۱۷ علی بن ابی طالب^(ع) تشکیل شود و همه نیروها زیر نظر این دو قرارگاه قرار بگیرند.^۲

عملیات آزادسازی منطقه پیچ‌انگیزه، با به کارگیری نیروهای مذکور طرح ریزی و مقرر شد ساعت ۲۳، تحت امر دو قرارگاه کربلای ۱ و کربلای ۲ به اجرا درآید، اما بروز مشکلاتی اجرای عملیات امشب را

* این یگان‌ها در مناطق مهم فاو و هورالهویزه نیز مأموریت دفاعی داشتند.

منتفی کرد؛ از جمله فرمانده یکی از گردان‌های تیپ ۱۸ الغدیر (متشکل از نیروهای اداری و پلیس قضایی) لحظاتی قبل از اجرای عملیات اعلام کرد که نیروهایش به دلیل خستگی ناشی از حضور در پدافند و کاهش توان و روحیه، آمادگی شرکت در عملیات را ندارند. لشکر ۷ ولی عصر (عج) نیز اعلام کرد هر گردانش فقط دو گروهان دارد، از این رو قادر به اجرای مأموریت واگذار شده نیست.^{۳*}

۲۵۹

جانشین فرماندهی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی، عملیات رزمندگان را در منطقه عمومی فکه، رضایت‌بخش و نتیجه آن را تحمیل ضربات سنگین به نیروهای مهاجم عراقی توصیف کرد. با گذشت یازده روز از تهاجم نیروهای عراقی به مواضع پدافندی لشکر ۱۶ زرهی ارتش در منطقه فکه، و عملیات متقابل یگان‌هایی از نیروی زمینی سپاه پاسداران برای بازپس‌گیری مناطقی که به اشغال دشمن درآمده بود، سرهنگ جمالی در گفت‌وگو با خبرنگاران به تشریح کلیاتی از عملیات و نتایج آن پرداخت.^{۴*} وی گفت: «رژیم بعثی صهیونیستی عراق به منظور ایجاد

* علی عبداللهی مسئول طرح و عملیات نیروی زمینی سپاه، که از طرف فرماندهی این نیرو به منطقه پیچ‌انگیزه اعزام شده است، صبح امروز، در گزارشی از اوضاع این منطقه به فرماندهی کل و فرماندهی نیروی زمینی سپاه گفت: «الآن ۲ گردان از لشکر ۱۷ علی‌بن‌ابی‌طالب^۵ و یک گردان از تیپ الغدیر در خط مستقرند. تیپ ۱۰ سیدالشهدا^۶ هم همه نیروی خود را در منطقه تیپ ۳ لشکر ۱۶ ارتش خرج کرده و اگر بخواهد نیرویی برای عملیات از آنجا آزاد کند، احتمال شکسته‌شدن خط زیاد است.» وی افزود: این منطقه دو نقطه سرکوب دارد که در اشغال دشمن است و محور اصلی حمله‌اش هم شیار بجلیه است. علی عبداللهی از جمله مشکلات یگان‌های اعزامی به منطقه پیچ‌انگیزه را مسئله پشتیبانی و تدارک آب و غذا و مهمات آنها اعلام کرد و وجود ۶ یگان که هر یک فقط یکی دو گردان نیرو دارند و دارای فرماندهی مستقل هستند را معضلی برای اجرای عملیات آزادسازی ذکر کرد. [سند شماره ۱۲/۱۶/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه نیروی زمینی سپاه، مهدی انصاری، ۱۳۶۵/۲/۱۲ تا ۱۳۶۵/۲/۲۲، صص ۱۲۶ - ۱۲۵]

گفتنی است مسئول طرح و عملیات نیروی زمینی سپاه در اولین دقایق بامداد ۱۳۶۵/۲/۲۲، در تماسی با فرمانده این نیرو، وضعیت را به اطلاع وی رساند و به دنبال آن علی شمخانی دستور تعویق اجرای عملیات را صادر کرد. [سند شماره ۴/۶۵۴/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش تک عراق به فکه؛ پیچ‌انگیزه و شرهانی، علی مزدهی، ص ۱۳؛ و - سند شماره ۱۲۱۶/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱۵۲]

** برای اطلاع از جزئیات بیشتر عملیات‌های یادشده به گزارش‌های مندرج در روزهای ۱۳۶۵/۲/۱۰ و ۱۳۶۵/۲/۱۳، رجوع کنید. شایان ذکر است در عملیات بازپس‌گیری منطقه فکه، یگان‌های پدافندی ارتش با توجه به آسیب جدی که به‌هنگام حمله عراق، متحمل شده بودند در واقع فاقد کارایی عملیاتی بوده و نقشی در بازپس‌گیری این منطقه نداشتند، ولی این مصاحبه بنا به توصیه محسن رضایی فرمانده کل سپاه، انجام شد. مهدی انصاری راوی مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه در قرارگاه نیروی زمینی سپاه، در یادداشت‌های روزانه خود در این باره نوشته است: «برادر محسن [رضایی] طی تلفنی به سرهنگ جمالی گفت که از رادیو و تلویزیون می‌آیند، شما در مورد عملیاتی که در فکه - شرهانی انجام شده، مصاحبه کنید. سرهنگ جمالی ظاهراً از این کار ابا داشت. برادر محسن به وی گفت که لازم است این کار انجام شود چون مدتی است اطلاعیه داده می‌شود و به صورت عادی درآمده و تبلیغات ضعیف است. من به آقای هاشمی گفته‌ام، آقای هاشمی هم روی این مسئله تأکید داشت که فرماندهان مصاحبه کرده و کارهای تبلیغی کنند.» [همان، صص ۱۱۸، ۱۲۵ و ۱۲۶]

سرهنگ جمالی جاشین فرمانده
نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران

روحیه کاذب در بین قوای شکست خورده خود و جهت خوشایند حامیان مرتجع عراق، با به کارگیری نیروهایی از لشکر ۲۰، تیپ‌های ۴۳۵، ۸۰۵، ۴۴ پیاده، تیپ ۶۰ مختلط، تیپ کماندویی حطین، تیپ ۱ گارد جمهوری و لشکر ۱۰ ارتش عراق در این منطقه [فکه] وارد عمل شد، غافل از آنکه با اقدامات هماهنگ دلاوران لشکر اسلام اعم از ایثارگران ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مواجه می‌شود و با تحمل خسارات سنگین، مذبحخانه اقدام به فرار از منطقه و عقب‌نشینی می‌کند. سرهنگ جمالی با اشاره به نتایج این عملیات افزود: «در تک مذبحخانه دشمن در این منطقه، خسارات فراوانی به نیروهای عراقی وارد شد و [رزمندگان] بیش از سه هزار تن از نیروهای دشمن را از رده خارج و شماری از آنها را به اسارت خود درآوردند.»^۴

۲۶۰

انهدام یک پل جدید دشمن در منطقه بیس، اجرای آتش مؤثر روی مواضع آنان در قلعه‌دیزه، دفع پاتک قوای عراقی در اشنویه و وارد شدن خسارت به تأسیسات برق در منطقه ابوالخصیب از مهم‌ترین اخبار امروز است.

ستاد مشترک ارتش در اطلاعیه نظامی ۲۴۶۷ اعلام کرد که نیروهای گشتی خودی در منطقه عملیاتی بیس در شمال غربی فکه، با اجرای مأموریتی موفقیت‌آمیز یک پل دشمن را که به تازگی ساخته شده بود، تخریب کرده و سالم به پایگاه‌های خود بازگشتند. در جبهه شمال غرب، در شمال منطقه عملیاتی قلعه‌دیزه* نیز بر اثر اجرای آتش نیروهای خودی بر روی یک واحد پیاده عراقی که در حال تحکیم و ترمیم مواضع بودند، نیروهای دشمن با تحمل تلفاتی مجبور به عقب‌نشینی شدند.^۵ این ستاد همچنین با تأیید خیر حملات عراقی‌ها در جبهه شمالی خاطر نشان کرد که در ساعت ۷ صبح، مزدوران بعثی با بهره‌گیری از بالگرد توپ‌دار و نفربر و با استفاده از آتش توپخانه و پشتیبانی هوایی در منطقه عملیاتی اشنویه و لولان اقدام به تک کردند که با مقاومت رزمندگان روبه‌رو شدند.^۶ واحد اطلاعات ستاد مذکور نیز در گزارشی اعلام کرد که بر اثر آتش توپخانه ایران، برق بیمارستان جمهوری، مرکز فرماندهی و سازمان آب در شهر ابوالخصیب (عراق) قطع شده است.^۷

* در برخی اسناد قلعه‌دیزه نوشته شده است. این منطقه در ارتفاعات مرزی بین دو استان دربندیخان و سلیمانیه عراق قرار دارد.

۲۶۱

فرمانده نیروی زمینی سپاه با استقبال از طرح پیشنهادی فرمانده قرارگاه نوح در خصوص عملیات در جاده فاو - ام‌القصر به منظور مسدود کردن خور عبدالله، بر ضرورت اجرای عملیات روی اسکله‌های البکر و العمیه تأکید کرد.

در نامه روز ۱۳۶۵/۲/۱۸ فرمانده قرارگاه نوح^(ع) به فرماندهی قرارگاه خاتم‌الانبیاء^(ص) با ذکر دلایلی امکان نگهداری اسکله‌های البکر و العمیه عراق در شمال خلیج فارس پس از تصرف، بسیار ضعیف اعلام و پیشنهاد شده بود به جای آن در منطقه فاو، قسمتی از جاده فاو - ام‌القصر، تصرف شود تا با دستیابی به عرض کوچکی از خور عبدالله بتوان این آبراه را با آتش مستقیم، به روی شناورهای عراقی مسدود کرد. علی شمخانی فرمانده نیروی زمینی سپاه، امروز در پاسخ به این نامه ضمن استقبال از طرح پیشنهادی فرمانده قرارگاه نوح^(ع)، بر ضرورت هر دو عملیات تأکید کرد. در بخشی از پاسخ علی شمخانی آمده است: بندهای ۸ تا ۱۱* را با پیگیری و راسخ کردن اراده، حل کنید. این

علی شمخانی فرمانده نیروی زمینی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

مشکلات بیش از آنکه مشکلات واقعی باشند، مشکلات روانی هستند که با تصمیم و اراده، قابل حل است. در خاتمه پیشروی یگان‌ها در جاده ام‌القصر - فاو، پیشنهاد مقبولی است و باتوجه به استعداد مناسبی که یگان‌ها دارند، با عملیات در اسکله‌ها قابل جمع است. ضروری است این امر را نیز در دستور کار خود قرار داده و طرح لازم را تهیه کنید.^۸

۲۶۲

علی شمخانی فرمانده نیروی زمینی سپاه پاسداران، ضمن تأکید بر به کارگیری نیروهای اعزامی در واحدهای رزمی، ضرورت تحکیم پدافند در منطقه فاو و آمادگی برای اجرای عملیات محدود علیه دشمن را یادآور شد.

در جلسه امروز فرمانده نیروی زمینی سپاه با چند تن از فرماندهان و مسئولان قرارگاه نیروی زمینی سپاه و یگان‌های رزمی که در محل این قرارگاه برگزار شد،** علی شمخانی با تصریح اینکه نیروهای اعزامی داوطلب مردمی باید بیشتر در گردان‌ها و واحدهای رزمی به کار گرفته شوند تا در واحدهای ستادی و پشتیبانی، درباره اهمیت حفظ و تحکیم مواضع پدافندی در منطقه

* به روزشمار ۱۳۶۵/۲/۱۸ رجوع کنید.

** این جلسه با حضور علی شمخانی، رحیم صفوی، مهدی مبلغ، عزیز جعفری، احمد غلامپور، حسن شفیع‌زاده، زهدی و وفایی برگزار شد.

فاو گفت: «هنوز پدافند از منطقه عملیاتی والفجر ۸ در فاو، با اهمیت ترین مکان است و باید کلیه امکانات در اختیار [یگان‌های مستقر در آن منطقه] قرار گیرد تا زمانی که یگان‌های آن از امکانات مورد نیاز خود کفا شوند. [امروز] وضع لشکر امام حسین^(ع) با توانی که آنجا گذاشته نگران‌کننده است. باید یک فکری شود. [باید] یک گردانی در اهواز داشته باشیم که اگر خدای ناکرده حمله‌ای [از سوی عراقی‌ها] صورت گرفت بتواند این گردان را به کار بگیرد. ... امکانات مهندسی را آقای سبزواری برود پیگیری کند هر آنچه در منطقه بیکار است در اختیار غلامپور [فرمانده قرارگاه کربلا] بگذارد تا خط دوم را در منطقه والفجر ۸ بسازد. ما الآن خط دوم نداریم. آقای غلامپور با هماهنگی آقای مرتضی صفار [جانشین قرارگاه نوح] خط دوم را در کل منطقه والفجر ۸ بسازند.»

علی شمشخانی در ادامه ضمن تأیید ضرورت آمادگی بیشتر فرماندهان برای اجرای عملیات آفندی افزود: «ما باید خودمان را آماده آفند کنیم. طرح‌های [عملیاتی] به قرارگاه کربلا و قرارگاه نوح داده شد، این را سریع‌تر پیگیری کنید. یک طرح‌هایی هم به قرارگاه نجف سپرده شده است. یکی دو یگان هست، ما جنوب را بر خواهیم داشت تا یگان‌هایی را که حتی خط پدافندی دارند به [جبهه‌های] غرب ببریم و در دو نقطه مهم، دو تا عملیات انجام دهیم که ان شاء الله عراق را یک مقدار میخ‌کوبیش کنیم. ... حالا دشمن بیش از اینکه دارد حمله می‌کند، جنگ روانی وسیعی علیه ما راه انداخته و ما دقیقاً مطلع نیستیم که دشمن می‌خواهد چه کار کند مگر اینکه اطلاعاتمان را قوی کنیم.»

رحیم صفوی جانشین فرمانده نیروی زمینی نیز در ادامه، رشد و توسعه متناسب در یگان‌ها را مورد توجه قرار داد و خطاب به فرماندهان یگان‌های رزمی اظهار کرد که توان رزمی باید متناسب رشد کند؛ یعنی علاوه بر گردان‌های پیاده مهندسی، مخابرات و توپخانه نیز باید رشد هماهنگ داشته باشند. در واقع باید مغزتان رشد کند و مغز شما کادرهای کیفی هستند که انتخاب و به کار می‌گیرید. هر چه می‌توانید از این دانشجویها که بر اساس طرح شش ماهه به جبهه می‌آیند، استفاده کنید. بعضی از لشکرهای ما مثل لشکر امام حسین^(ع) و لشکر علی بن ابی طالب^(ع) خیلی آسیب دیده‌اند. همین چند روز پیش دشمن پادگان لشکر علی بن ابی طالب^(ع) را بمباران کرد و ۲۱ نفر شهید شدند. بنابراین عقبه‌های خود را از منطقه اهواز که برای دشمن شناخته شده است، جابه‌جا کنید و عقب‌تر ببرید. به حول و قوه الهی بتوانیم برای عملیات گسترده آینده، حداقل توانمان را به ۱/۵ برابر عملیات گذشته افزایش دهیم.^۹

۲۶۳

تعداد ۷ تن از نیروهای لشکر ۷ ولی عصر^(ع) در حوالی سکوی العمیه عراق، به اسارت قوای دشمن درآمدند.

معاونت عملیات ستاد مشترک ارتش در گزارشی به مرکز فرماندهی سپاه پاسداران اعلام کرد: «برابر اطلاع واصله یک فروند قایق متعلق به لشکر ۷ ولی عصر^(ع) با ۷ سرنشین در ساعت ۱۳:۲۴ امروز، در حوالی سکوی العمیه به اسارت نیروهای عراقی درآمدند.»^{۱۰}

۲۶۴

امروز در منطقه عملیاتی قادر و مناطق دیگری از جبهه‌های شمال غرب و جبهه میانی از جمله مهران فعالیت نیروهای عراقی در قالب اقدام به تک، عملیات گشتی رزمی، شناسایی، تقویت و جابه‌جایی نیرو افزایش یافت.

ارتش عراق با افزایش تحرکات خود در طول دو ماه اخیر، علاوه بر اشغال بخش‌هایی از خاک ایران تا حدی تمرکز قوای ایران را در جبهه‌های حساس و مهم تحت تأثیر قرار داده است. از این رو به نظر می‌رسد فعالیت‌های یادشده در ادامه سیاست جنگی جدید، استمرار یافته است. به گونه‌ای که در گزارش‌های ارسالی به فرماندهی، نشانه‌های این راهبرد مشهود است. در این باره قرارگاه حمزه به نقل از گزارش نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی نوشته است: مزدوران عراقی ضمن به‌کارگیری نیروهای جاش و با پشتیبانی هلیکوپتر توپدار و هواپیماهای جنگنده در منطقه عملیاتی قادر، اقدام به تک کردند. بنا بر این گزارش، دو دسته از نیروهای سپاه در منطقه گردشوان، استقرار داشتند و قوای دشمن در این اقدام منطقه مذکور و ارتفاع چیا سورکه (سروکه) را به اشغال خود درآوردند.^{۱۱}

ناحیه ۱ نقده* نیز در گزارشی ضمن اشاره به عملیات یادشده، با هشدار درباره احتمال ادامه عملیات و پیشروی دشمن اعلام کرد احتمال تصرف بریزین و کرگزین و کلاشین، که تحت نفوذ حزب دمکرات کردستان عراق می‌باشد، وجود دارد. در ادامه این گزارش پیشنهاد شده است به منظور پیشگیری از تهدید دشمن، حتماً عملیاتی برای تصرف کرگزین اجرا شود.^{۱۲}

فرماندهی قرارگاه رمضان نیز تأخیر در پیشگیری از تهدید دشمن در این منطقه را موجب تفوق دشمن توصیف و خاطر نشان کرد که به علت پیشروی دشمن در ارتفاعات مشرف به لولان، نیروهای خودی پایگاه لولان را تخلیه کرده‌اند و خط پدافندی به ارتفاعات بالاحزین انتقال یافته است.^{۱۳}

در همین حال، واحد اطلاعات قرارگاه نجف ۲ از عملیات گشتی رزمی و شناسایی عراق خبر داد و گفت: «امروز، دو گروهان از تیم‌های گشتی رزمی عراق قصد نزدیک شدن به مواضع [ما] در منطقه عمومی مهران را داشتند. ضمن آنکه در ساعت ۱۱:۲۵، با دو فروند هلیکوپتر در سطح پایین از پایگاه‌های رزمندگان در مهران و کانی سخت بازدید کردند.»^{۱۴}

اقدام ارتش عراق به شناسایی، جابه‌جایی نیرو و تقویت منطقه، موضوع اصلی گزارش قرارگاه رمضان بود. بنا بر گزارش این قرارگاه، فرمانده سپاه یکم عراق، معاون وی و چند تن دیگر از فرماندهان عراقی همراه با رئیس جاش‌های کرد به نام ارشد زیباری و چند تن دیگر از مسئولان بعضی برای شناسایی و بازدید به محور مقابل دزلی در منطقه خورمال و شهر زور آمده‌اند.^{۱۵}

قرارگاه رمضان نیز از تشکیل نیرویی به نام هیز صدام خبر داد و اعلام کرد که بایرآغا با ۷۰۰ نفر و

* قرارگاه رمضان برای ورود به داخل خاک عراق و ارتباط با معارضین کرد عراقی و معارضین شیعه در جنوب، از شمالی‌ترین منطقه مرزی کشور با عراق تا منطقه هورالعظیم را به سه ناحیه (قرارگاه فرعی) تقسیم کرد. ناحیه ۱ نقده از اشنویه تا سردشت، ناحیه ۲ از سردشت تا مریوان و ناحیه ۳ از مریوان تا هورالعظیم. ناحیه ۱ در کردستان عراق تحت نفوذ حزب دمکرات کردستان عراق، ناحیه ۲ تحت کنترل حزب اتحادیه میهنی کردستان عراق و ناحیه ۳ شامل شیعیان جنوب عراق بود.

بابکر و سو با ۷۰۰ نفر و احمد سور با ۹۰۰ نفر تاکنون در آن ثبت نام و سلاح دریافت کرده اند و محل استقرارشان در قلعه دیزه بوده که به تازگی در اطراف سلیمانیه در مناطق کوزه و گرده مور مستقر شده اند.^{۱۶} واحد اطلاعات ستاد سپاه ناحیه کردستان اعلام کرد: ۵ تن از عوامل رژیم بعث* به قصد خرابکاری وارد ایران شده اند.^{۱۷} این واحد همچنین درباره انتقال چندین حلقه لاستیک به مقصد تهران که داخل آنها مواد منفجره جاسازی شده است هشدار داد.^{۱۸}

در منطقه آگواتان، بر اثر اجرای آتش ادوات (خمپاره ۱۲۰ میلی متری) دشمن، یک رزمنده خودی شهید شد و ۲ نفر مجروح شدند.^{۱۹} از سوی، فرماندار شهرستان بانه در گزارش به استانداری کردستان هشدار داد که عراق با ۶ هزار سرباز و تعداد زیادی پیشمرگ از واحد فرسان و فوج خفیفه وارد چوارتا شده و در پی تدارک برای حمله به سورکوه است.^{۲۰}

۲۶۵

پس از عملیات والفجر ۸ و تصرف منطقه فاو، تحرک و کارایی نیروی دریایی ارتش عراق بسیار کاهش یافت، اما فرماندهان این نیرو در تلاش هستند تا با استفاده از آبراه خور عبدالله حضور خود را به ویژه با هدف پشتیبانی از نیروهای نظامی مستقر روی دو اسکله العمیه و البکر در شمال خلیج فارس و تهدید نیروهای ایرانی محفوظ نگه دارند.

علی فدوی معاونت اطلاعات نیروی دریایی سپاه پاسداران، در گزارشی فعالیتها و اقدامات نیروی دریایی عراق را از تاریخ ۱۳۶۴/۱۲/۱۸ تا ۱۳۶۵/۲/۲۱، چنین جمع بندی کرده است: فعالیت نیروی دریایی عراق بعد از عملیات والفجر ۸ کماکان ادامه داشته و دشمن مأموریت های محول شده را تا حدودی انجام داده و اجرای آتش مختصر نیروهای خودی روی مسیر عراقی ها تأثیر کمی بر کار آنها داشته است. به طور خلاصه فعالیت های دریایی دشمن در این دوره چنین بوده است:

۱. حرکت از ام القصر، عبور از خور عبدالله و رسیدن به سکوها البکر و العمیه به منظور پشتیبانی آنها، رساندن تدارکات لازم، تجهیزات و تعویض نیروهای مستقر بر سکوها با استفاده از ناوچه های جنگی و هاورکرافت که هر ۵ الی ۶ روز یک بار صورت می گیرد.

۲. حرکت از سکوها البکر و العمیه، عبور از آبراه خور عبدالله و رفتن به ام القصر که هر ۵ الی ۶ روز تکرار می شود.

۳. گشت زنی ناوچه ها در حوالی بویه های ۲۳ و ۲۱ و گاهی تا بویه ۱۹.

۴. حفاظت از دهانه ور به وسیله یک یا ۲ ناوچه به طور مداوم و مراقبت همیشگی.

۵. اجرای مأموریت های شناسایی و گشت به وسیله قایق تا حوالی بویه ۱۵.

علاوه بر موارد یاد شده از بدو عملیات والفجر ۸ تاکنون، شناورهای دشمن به صورت فعال در پشتیبانی نیروها چه از نظر جابه جایی و چه از لحاظ پشتیبانی آتش شرکت داشته اند که عمده

* اسامی عوامل نفوذی دشمن در سند آمده است.

فعالیت آنها بدین شرح است:

الف) تخلیه سریع نیروهای سایت موشکی منطقه فاو و نیز رادار و موشک‌های موجود در پایگاه به‌وسیله هاورکرافت و بالگرد که دشمن با مقاومت‌های کاذب در منطقه و مشغول کردن رزمندگان توانست این کار را با استفاده از توپ‌های شناور انجام دهد. ضمن آنکه از این طریق عقبه‌های نیروهای ایرانی را در حوالی جاده فاو - ام‌القصر و جاده فاو - بصره زیر آتش گرفت.

ب) تدارکات بالگردها به‌وسیله شناورهای لجستیکی از نظر سوخت، مهمات و تغذیه.

ج) گشت دائم بالگردهای نیروی دریایی عراق بر آسمان آبراه خور عبدالله و نیز هواپیماهای پی.سی.۷ و میگ که تاکنون تعدادی از آنها بر اثر آتش پدافند ساحلی سپاه سرنگون شده‌اند.

د) پشتیبانی اسکله‌های البکر و العمیه، به‌هنگام تهاجم نیروهای خودی به‌وسیله بالگرد و شناور از طریق آبراه خور عبدالله.

ه) حمله به کاروان نیروی دریایی سپاه به‌وسیله تعداد زیادی شناور و ناوچه موشک‌انداز و هاورکرافت که به لطف خداوند عقیم ماند. در این حمله یک فروند شناور دشمن بر اثر آتش پدافند ساحلی نیروی دریایی سپاه منهدم شد که سرنشینان آن به‌وسیله هاورکرافت به جزیره بویان انتقال یافتند.

و) حمله به قایق‌های خودی در آبراه خور عبدالله و دهانه اروندرود، هنگام گشت به‌وسیله بالگردها و هواپیماهای مختلف.

ز) شناسایی ساحل خور عبدالله با استفاده از هواپیماهای پی.سی.۷ و بالگردهای شناسایی.

ح) بمباران مواضع خودی با استفاده از هواپیماهای بمب‌افکن و از طریق آبراه خور عبدالله و فضای کشور کویت.

ط) اعزام غواص به منطقه اروند و خور عبدالله برای انهدام پل‌های خودی بر روی اروندرود که منجر به اسارت چند تن از آنان شده است.^{۲۱}

۲۶۶

ارتش عراق در گزارشی از اقدامات امروز خود در مناطق شمال غرب فکه و شرق دجله، ادعا کرد که تلفات و خسارات سنگینی به نیروهای ایران وارد کرده است.

براساس اطلاعیه نظامی (شماره ۲۲۲۲) ارتش عراق، نیروهای سپاه پنجم عراق در عملیاتی که در ساعت ۲۰ شب گذشته، با هدف پاک‌سازی تعدادی از مواضع و ارتفاعات جبهه شمالی آغاز شد، با پشتیبانی نیروی هوایی، هوانپروز و توپخانه توانستند تا ساعت ۸:۱۵ صبح امروز، مناطق حیاتی تروکه با ارتفاع ۲۵۲۷ و سه ارتفاع ۲۱۱۴، ۲۰۱۴ و ۱۹۹۸ آن و مانع گوشوان و ارتفاع ۲۱۹۸ را پاک‌سازی کنند و تلفات و خسارات سنگینی را بر نیروها و تجهیزات ایران وارد آورند. در قسمت دیگری از این اطلاعیه آمده است که در بخش عملیاتی شرق میسان (فکه و شمال آن) دو گردان از نیروهای ایرانی که قصد نزدیک‌شدن به مواضع جدید نیروهای سپاه چهارم را داشتند با

مقابله نیروهای ارتش عراق مواجه شده و بخشی از تجهیزات و قوای آنها منهدم گشت. همچنین از ۲ بالگرد ایرانی که قصد داشتند به مواضع عراق نزدیک شوند، یک فروند آن هدف قرار گرفت و سرنگون شد.

اطلاعیه مذکور همچنین افزوده است: نیروهای سپاه ششم عراق در منطقه شرق دجله با اجرای عملیاتی علیه مراکز تجمع نیروهای ایران ۱۲ نفر را کشته، تعدادی را مجروح و ۲ قایق را منهدم کردند.^{۲۲}

از سویی، رادیو صوت الجماهير بغداد به نقل از سخنگوی نظامی عراق در این باره گفت: «نیروهای دشمن در ساعت ۶:۴۵ صبح روز ۱۹۸۶/۵/۱۱ [۱۳۶۵/۲/۲۱]، قصد انجام حمله، با نیرویی به استعداد ۳ گردان با پشتیبانی تانک‌ها علیه مواضع واحدهای ما در سپاه قهرمان چهارم را داشت که نیروهای ارتش اعم از فرماندهان و افسران و درجه‌داران که در کمین آنها بودند، حمله دشمن را به‌طور کامل دفع و تمام نیروهای شرکت‌کننده در حمله را نابود و ناچار به فرار کردند».^{۲۳}

۲۶۷

جنگنده‌های عراقی امروز، تأسیسات نفتی مارون ۲، میدان نفتی آغاچاری در جنوب کشور و منطقه لولان و کلاشین در شمال غرب کشور را بمباران کردند که تلفات و خساراتی در پی داشت. همچنین هواپیماهای دشمن به حریم هوایی چند شهر در استان کردستان تجاوز کردند.

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، دو فروند هواپیمای عراقی ساعت ۱۴:۱۵، تأسیسات نفتی مارون ۲ واقع در ۲۵ کیلومتری غرب امیدیه را بمباران کردند که در نتیجه لوله ۱۶ اینچی گاز و ایستگاه تقویت گاز پروژه ایران - ژاپن صدمه دید و ۲ نظامی و ۱۲ غیرنظامی مجروح شدند.^{۲۴} این خبرگزاری در گزارشی از اهواز نیز خاطرنشان کرد که در جریان حمله هوایی امروز، به کمپرسور شماره ۲ گاز میدان نفتی آغاچاری واقع در ۲ کیلومتری غرب آغاچاری، ۴ تن مجروح شدند و به واحد مذکور به میزان ۶۰ درصد خسارت وارد شد.^{۲۵}

روزنامه القادسیه ارگان ارتش عراق نوشت: «عراق بایستی اهداف اقتصادی ایران را نابود نماید* و تهران را مجبور به توقف جنگ کند.» این روزنامه همچنین خواستار اشغال تمامی نواحی مهم و راهبردی ایران شد.^{۲۶}

به گزارش قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع)، هواپیماهای دشمن بعضی بر روی مناطق عملیاتی پیرانشهر، پسوه، جلدیان، اشنویه، لولان و کلاشین ۹ نوبت پرواز عملیاتی داشته‌اند که در ۲ نوبت آن تعداد زیادی از هواپیماهای دشمن مناطق لولان و کلاشین را به شدت بمباران کردند.^{۲۷} همچنین خبرگزاری جمهوری اسلامی در سنندج، اعلام کرد که هواپیماهای متجاوز عراقی در

* فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق در بیانیه نظامی شماره ۲۲۲۲ به بمباران امروز این تأسیسات نفتی اشاره کرده است. [خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۳، ۱۳۶۵/۲/۲۲، ص ۱، رادیو صوت الجماهير،

ساعت ۸:۵۰ امروز، به حریم هوایی شهرهای بانه و سقز تجاوز کرده و دیوار صوتی را بر فراز این شهرها شکستند.^{۲۸} علاوه بر این از ساعت ۱۲ الی ۱۳:۴۵، تعداد ۹ فروند بالگرد در ۴ نوبت از سمت میمک به طرف کانی شیخ و مندلی در حال پرواز مشاهده شدند. افزایش فعالیت‌های هوایی دشمن در منطقه عمومی مندلی، می‌تواند نشانه‌ای از فعالیت‌های عمده دشمن در این منطقه باشد.^{۲۹}

۲۶۸

در تازه‌ترین عملیات نیروهای انقلابی عراق علیه چند پایگاه رژیم بعث، تلفات و خساراتی به نظامیان عراقی وارد شد. بر اثر گلوله باران پایگاه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در عراق و حمله به خودروی این سازمان تلفات و خساراتی به آنها وارد آمد. از سوی دیگر نهضت اتحاد اسلامی کردستان عراق، علما را به جهاد علیه حکومت صدام فراخواند.

خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از منابع داخل عراق گزارش داد که ۲ پایگاه حکومت عراق در عمادیه، هدف حملات انقلابیون مسلمان کرد قرار گرفت و منهدم شد. یک خودروی ایفای ارتش عراق نیز در جاده دشت حیرانه به کمین انقلابیون مسلمان افتاد و با سرنشینانش منهدم شد. همچنین در روزهای اخیر، یک پاسگاه پلیس در شهر اربیل، یک خودروی سازمان امنیت شهر شقلاوه، اردوگاه نظامی دیرکوک و چند تن از نیروهای امنیتی عراق در دهوک با نارنجک دستی انقلابیون مسلمان، هدف قرار گرفتند که ۴ تن از عوامل رژیم عراق کشته شدند و خساراتی به مراکز مذکور وارد شد.^{۳۰} گزارش قرارگاه رمضان نیز حاکی است: بر اثر آتش توپ‌های ایران بر روی پایگاه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در منطقه سازان و اصابت یک گلوله به خودروی گشتی این سازمان، یک تن کشته شد و ۶ تن مجروح شدند.^{۳۱}

همچنین در پی بروز اختلاف میان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با جلال طالبانی رهبر اتحادیه میهنی کردستان عراق، نیروهای طالبانی به یک خودروی منافقین حمله کردند که در این حمله یک نفر کشته شد و ۳ نفر به اسارت طالبانی‌ها درآمدند که چندی بعد آزاد شدند.^{۳۲} از سوی دیگر، نهضت اتحاد اسلامی کردستان عراق با صدور بیانیه‌ای ضمن اشاره به جنایات حکومت عراق، از مردم مسلمان عراق به‌ویژه روحانیون مبارز دعوت کرد که به صفوف انقلابیون مسلمان کرد بپیوندند و حزب بعث را سرنگون کنند.^{۳۳}

۲۶۹

امروز، گروه‌های متعددی از نیروهای رزمی و تخصصی داوطلب و کاروان کمک‌های اهدایی مردم عازم جبهه‌ها و مناطق جنگی شدند. حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع، همکاری دانشجویان و رزمندگان در جبهه‌ها را جهشی بزرگ در جنگ برشمرد. معاون پژوهشی وزارت آموزش و پرورش نیز از اضافه شدن دروس آموزش نظامی به برنامه درسی دانش‌آموزان از سال آینده، خبر داد.

امروز، یک اکیپ مهندسی رزمی از نیروهای داوطلب مردمی و جهاد سازندگی استان بوشهر شامل راننده لودر، بولدوزر، گریدر، پل ساز، جوشکار، بنا، قایقران، نجار، تعمیر کار ماشین آلات سبک و سنگین و نیروهای انتظامی و امدادی از شهرهای اهرم، خورموج، برازجان، دیر و کنگان با تلاش ستاد پشتیبانی جنگ جهاد سازندگی این استان عازم جبهه‌ها شدند. از اصفهان نیز اولین گروه پاسداران افتخاری همراه جمعی از نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و بیستمین گروه از نیروهای امداد درمان این استان و همچنین یک اکیپ امدادگر جمعیت هلال احمر شهرستان رودسر رهسپار جبهه‌ها شدند.^{۳۴}

نیروهای داوطلب از شهرکرد نیز به منظور شتاب‌بخشیدن به فعالیت‌های جهاد سازندگی در میدان‌های نبرد عازم جبهه‌ها شدند. یک عضو شورای مرکزی جهاد سازندگی گفت: «با تشکیل گردان‌های مهندسی رزمی، هر عضو از نهاد جهاد سازندگی دو شغله خواهد شد، یکی سازندگی و ارائه خدمات به مجروحین و دیگری شرکت در گردان‌های مهندسی رزمی.»^{۳۵}

از سوی دیگر، کارکنان بنیاد مسکن استان تهران اعلام آمادگی کردند که تا پایان جنگ تحمیلی هر ماه یک روز حقوق خود را برای کمک به رزمندگان اختصاص دهند.^{۳۶} پرسنل ژاندارمری استان بوشهر نیز یک روز حقوق و مقدار معتنا بهی اجناس مورد نیاز رزمندگان و ۲۷۵۰۰ ریال وجه نقد^{۳۷} و فرهنگیان و دانش‌آموزان باختران نیز مبلغ ۱۳,۰۵۹,۶۹۰ ریال وجه نقد برای کمک به جبهه‌ها اهدا کردند. روابط عمومی استانداری کردستان نیز اعلام کرد: در سال گذشته، مبلغ ۱۱۲ میلیون ریال وجه نقد به‌همت کارکنان ادارات استان کردستان به جبهه‌ها اهدا شد و ۵۷۹ نفر از کارکنان این استان و ۳۵۱ دستگاه خودرو و ماشین‌آلات سنگین برای کمک به امور مهندسی و پشتیبانی جنگ عازم جبهه شده‌اند. ۳۰۰ نفر از کارمندان شرکت دخانیات نیز ۱۳۵ هزار سی سی خون برای مداوای رزمندگان اهدا کردند.^{۳۸} به نوشته روزنامه کیهان بنیاد مستضعفان با خرید ۱۶ دستگاه اتوبوس و مینی‌بوس، خط ویژه صلواتی در جبهه‌های جنگ ایجاد می‌کند. این بنیاد در اهواز نیز یک گردهمایی صلواتی راه‌اندازی کرده است.^{۳۹} امروز همچنین حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی در دیدار با وزیر فرهنگ و آموزش عالی با اشاره به اینکه امروزه علم در خدمت حق نیست، اظهار کرد: «این عیب بزرگی برای انسان‌هاست که دانشمندان برجسته‌ای در خدمت افکار لجن‌زده سیاستمداران غربی و شرقی هستند... این کج‌روی‌ها باعث می‌شود پدیده‌هایی مانند اتم و لیزر در راستای اهداف غیرانسانی به کار گرفته شوند.» رئیس مجلس شورای اسلامی به استقبال دانشجویان و دانشگاهیان از اعزام به جبهه اشاره کرد و افزود: «ترکیب مقاومت رزمندگان و تخصص دانشگاهیان، پدیدآورنده جهش در جنگ خواهد بود.»^{۴۰}

سیداحمد زرهانی معاون پژوهشی وزارت آموزش و پرورش نیز درباره آموزش نظامی دانش‌آموزان با هدف ایجاد آمادگی رزمی گفت: «از سال تحصیلی آینده تمام دانش‌آموزان پسر کلاس دوم راهنمایی، درسی تحت‌عنوان "آموزش نظامی" خواهند داشت که از دو قسمت تئوری و عملی تشکیل شده است و جهت اجرای این برنامه تعداد چهارهزار نفر از میان مربیان تربیتی، معلمان ورزش و معلمان عمومی در تابستان امسال آموزش لازم را می‌بینند. دانش‌آموزان، دروس تئوری را در مدارس و دروس عملی را در پادگان‌ها، با نظارت واحد بسیج مستضعفان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی فرامی‌گیرند.»^{۴۱}

۲۷۰

وابسته نظامی سفارت یوگسلاوی در ایران، در ملاقات با نماینده معاونت لجستیک نیروی هوایی سپاه پاسداران ضمن تمجید از شجاعت رزمندگان ایران در جنگ با عراق، خواستار ایجاد رابطه دوستانه با ایران شد. وی همچنین تولیدات نظامی هوایی و پدافند هوایی یوگسلاوی را تشریح کرد. در این دیدار که ساعت ۱۴ روز ۱۳۶۵/۲/۲۱، در محل معاونت لجستیک نیروی هوایی سپاه انجام شد، سرهنگ پیتر استجیک* درباره جنگ گفت: «پیروزی در جنگ از آن جمهوری اسلامی ایران و سربازان و پاسداران و بسیجیان شجاع آن است و شما با ایمان و اراده در مقابل اسلحه و تمام دنیا و ابرقدرت‌ها ایستاده‌اید و این باعث افتخار شماست و قلب من با شماست و من تمام تلاش خود را برای تهیه تجهیزات مورد نیاز شما انجام خواهم داد. ما می‌دانیم که جمهوری اسلامی و پاسداران در جنگ پیروز خواهند شد و دولت عراق و حکام عرب حامی عراق شکست خواهند خورد.» وی در پاسخ به سؤال نماینده نیروی هوایی سپاه درباره سیاست خارجی یوگسلاوی در قبال ایران و جنگ افزود: «این یک موضوع حساس است، زیرا ما دارای روابط دیرینه با عراق هستیم و از ۲۵ سال پیش، در عراق پروژه‌های عمرانی و اقتصادی داشتیم. در حال حاضر نزدیک به ۶ میلیارد دلار پروژه اقتصادی داریم، ولی این رژیم مدت‌هاست از دادن بدهی‌های خود طفره می‌رود و این یک نکته منفی در روابط عراق با ماست.» وابسته نظامی یوگسلاوی در ادامه به تشریح انواع تولیدات نظامی یوگسلاوی از جمله هواپیما، بالگرد، مهمات و پدافند ضد هوایی پرداخت. سپس نماینده نیروی هوایی سپاه اعلام نظامی مورد نیاز این نیرو را برای بررسی و خرید به وابسته نظامی یوگسلاوی اعلام کرد که وی گفت این موارد را به اطلاع سفیر و وزیر دفاع یوگسلاوی می‌رسانم.^{۴۲*}

۲۷۱

هیئت وزیران تبصره ۹ قانون بودجه سال ۱۳۶۵ کل کشور مرتبط با امور نظامی را تصویب کرد. بر پایه این مصوبه که بنا به درخواست وزارت بازرگانی و پیشنهاد وزارت برنامه بودجه به استناد قانون بودجه سال ۱۳۶۵، در جلسه امروز، انجام پذیرفت، هیئت وزیران تصویب کرد: «۱. مبلغ ۵ میلیارد ریال از محل اعتبارات جاری عملیات فوق‌العاده نظامی از طریق وزارت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به‌طور علی‌الحساب در اختیار وزارت بازرگانی قرار گیرد تا جهت تهیه و تأمین کالاها و اجناس مورد نیاز نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران اختصاص یابد. ۲. وزارت بازرگانی موظف است ارزش کالاها و اجناس مورد درخواست و تحویلی به وزارت‌های دفاع و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی را به ترتیب تا میزان ۳ میلیارد ریال و ۲ میلیارد ریال تا واریز قطعی به حساب علی‌الحساب پرداختی منظور و از محل اعتبار فوق برداشت نماید.»^{۴۳}

* colonel peter stojic

** نماینده نیروی هوایی سپاه ضمن این گزارش اظهار عقیده کرده است که باتوجه به روابط سیاسی نه‌چندان گرم ایران و یوگسلاوی، مواضع مناسب و گرم این وابسته نظامی یا به‌دلیل روزهای پایانی دوران خدمت او در ایران است یا ناشی از تغییر سیاست یوگسلاوی در برابر ایران می‌باشد.

۲۷۲

معاون سیاسی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی، نتایج دیدار با مقامات مجارستان و سوئد را مثبت برشمرد و محور مذاکرات خود با مقامات این دو کشور را که شامل حمله امریکا به لیبی و لزوم رعایت قوانین به‌ویژه ازسوی عراق بود، تشریح کرد.

شیخ‌الاسلام با اشاره به چشم‌انداز مثبت مناسبات اقتصادی با مجارستان و نیز تحویل پیام کتبی نخست‌وزیر ایران به جرج لازار نخست‌وزیر مجارستان، گفت: در دیدار با مقامات مجارستان اعلام کردیم حمله امریکا به لیبی نشان‌دهنده شکست دیپلماسی امریکا است به طوری که از لحاظ سیاسی چنان ضربه‌ای خورد که از تجاوز به لیبی پشیمان شد، البته مقامات مجاری و سوئدی کم‌وبیش با ما هم‌عقیده بودند.^{۴۴} شیخ‌الاسلام در گفت‌وگو با گابور ناچ همتای خود در وزارت امور خارجه مجارستان، ضمن تأکید بر شکست محتوم صدام درخصوص آینده عراق گفت که حکومت آینده عراق باید با دیدگاه‌های ایران، سوریه و لیبی مطابقت کند. به‌خصوص اینکه پیش‌تر از طرف عربستان سعودی، موضوع جانشینی طه یاسین رمضان به‌جای صدام طرح شده بود. به نوشته بولتن وزارت امور خارجه، شیخ‌الاسلام در پاسخ به این سؤال گابور ناچ که آیا جانشین صدام می‌تواند از اعضای حزب بعث باشد؟ گفت: فرد جایگزین نباید جزء باند جنایتکار حزب بعث باشد، بلکه باید از افراد غیرمعروف و غیر از کسانی که دستشان در این جنایات دخیل بوده، باشد.^{۴۵}

وی خاطر نشان کرد در گفت‌وگو با مقامات سوئدی درباره تقویت قوانین بین‌المللی به‌خصوص قوانینی که در طول جنگ تحمیلی عراق علیه ایران ازسوی رژیم بعث عراق زیر پا گذاشته شده صحبت کردیم و قرار شد ایران و سوئد در جلسات سازمان ملل و گردهمایی خلع سلاح و سایر مجامع بین‌المللی شرکت فعالی داشته باشند. شیخ‌الاسلام در ادامه درباره موضوعات مطرح‌شده با رئیس سازمان سیپری* گفت: «رئیس سازمان سیپری صریحاً صدام را به جهت [اینکه] آغازگر جنگ و متجاوز [است] محکوم کرد و نیز از عدم موضع‌گیری صریح شورای امنیت سازمان ملل در قبال نقض کنوانسیون‌های بین‌المللی ازسوی عراق انتقاد کرد.»^{۴۶}

۲۷۳

برای نخستین بار در کشور موشک‌انداز ۹ لول آزادپرواز (هدایت‌نشده) در شاهرود ساخته شد. به گزارش واحد مرکزی خبر، این ابتکار به‌همت بخش ماشین‌افزار هنرستان صنعتی شهید باهنر شاهرود و همکاری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی انجام شد. موشک‌انداز مزبور برای مبارزه علیه هدف‌های نیمه‌سبک رزمی دشمن، مثل خودروها، نفرات نیروهای رزمی، انهدام سنگرهای بتونی و سنگرهای تیربار، انهدام مهمات سیار و ایجاد پرده‌های دود به‌منظور استتار واحدهای رزمی و پرتاب گلوله‌های منور به کار برده می‌شود و قادر است به‌طور تک‌تیراندازی

* مؤسسه بین‌المللی پژوهش‌های صلح استکهلم (سوئد)

نیمه اتوماتیک و تمام اتوماتیک با پرتاب ۳۶ موشک در دقیقه روی هدف، اجرای آتش کند. به گفته مسئول اجرای این طرح، «برد گلوله‌های جنگی این موشک انداز تا ۶ کیلومتر و برد گلوله‌های منور و دودزا تا ۴ کیلومتر است. گفتنی است که این جنگ‌افزار براساس مهمات به غنیمت گرفته شده از ارتش عراق طراحی و برای نخستین بار با هزینه ۶۰ هزار ریال ساخته شده است.»^{۴۷}

۲۷۴

خبرگزاری فرانسه، راهبرد جدید ارتش عراق را متأثر از عملیات ایران در فاو اعلام کرد. این خبرگزاری ضمن انعکاس ادعاهای مقامات عراقی مبنی بر پیشرفت در خاک ایران آورده است: «بر اثر اشغال بندر فاو توسط قوای ایران، واحدهای سپاه چهارم عراق از ده روز پیش با اجرای یک تاکتیک گزانبری در خاک ایران، در جبهه‌ای ۲۱ کیلومتری، ۱۲ کیلومتر وارد خاک ایران شدند.» این خبرگزاری به نقل از روزنامه *القادسیه* ارگان ارتش عراق، اضافه کرد: «تغییرات کلی در استراتژی جنگی عراق از سال ۱۹۸۲ که باعث شده بود شدیداً حالت دفاعی به خود بگیرد، به دشمن [ایران] اجازه می‌داد که جنگ را طولانی‌تر ساخته، خود را تقویت کرده و محل و ساعت حمله‌ها را انتخاب نماید.» خبرگزاری فرانسه افزود: این اولین بار است که در طول سه سال اخیر، سیاست رهبری جنگ در عراق زیر سؤال می‌رود. این انتقاد ضمنی به گفته‌های یک افسر عالی‌رتبه عراق که در سال ۱۹۸۳، به خبرنگاران خارجی اعلام کرد که ارتش امیدوار است به خاک ایران حمله کند، لیکن فرماندهی سیاسی ارتش در بغداد مخالف با این کار است، ربط پیدا می‌کند.

خبرگزاری فرانسه یادآور شد: «استراتژی جدید عراق با یک سلسله جلسات غیرعادی فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق به ریاست صدام حسین و با شرکت فرماندهان واحدهای عملیاتی که گاه تا ۱۲ ساعت، طول می‌کشد، همراه بود.»^{۴۸}

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز در گزارشی از بغداد، هدف از حملات اخیر عراق را اعمال فشار نظامی علیه دولت ایران توصیف کرد و به نقل از فرماندهان عراقی افزود: «ایران در حال تمرکز و تجمع نیرو برای صورت‌دادن به یک تهاجم زمینی به داخل خاک عراق می‌باشد.»^{۴۹}

۲۷۵

عراق حمله ایران به استان میسان را قریب‌الوقوع اعلام کرد.

به نوشته نشریه انگلیسی‌مید، با تمرکز انبوه نیروهای ایرانی در منطقه سوسنگرد و در کنار باتلاق هویزه، امکان حمله جدید ایران زیاد است. عراق نیز تأیید می‌کند که حمله ایران به استان میسان قریب‌الوقوع است. در واقع بعد از حمله هفتم ماه می (۱۷ اردیبهشت ۱۳۶۵) عراق به پالایشگاه تهران و بمباران آن که اولین حمله به پایتخت ایران بعد از اواسط سال ۱۹۸۵،

بود، ترس از اجرای حملات تلافی‌جویانه زیاد شده است و ایران گفته است که این حمله را بدون جواب نخواهد گذاشت. گفتنی است حملات جدید عراق به کشتی‌ها در بخش شمالی خلیج فارس نیز افزایش یافته و شمار این‌گونه حملات تأییدشده از اول سال جاری مسیحی تاکنون، به ۴۰ مورد رسیده است. در حالی که رقم آن در تمامی سال ۱۹۸۵، فقط ۲۶ مورد بود.^{۵۰}

۲۷۶

روزنامه واشنگتن پست مدعی شد دولت امریکا مایل به ازسرگیری ارسال سلاح به ایران است. پس از سخنان حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع، در پنجم اردیبهشت‌ماه ۱۳۶۵، مبنی بر اینکه ایران باتوجه‌به سیستم نظامی فعلی خود، سلاح‌های امریکایی را هر وقت لازم باشد و از هر کجا که بتواند، می‌خرد، روزنامه واشنگتن پست در دو نوبت در تاریخ‌های ۱۳۶۵/۲/۵ و ۱۳۶۵/۲/۱۱، از تمایل امریکا به ازسرگیری ارسال مستقیم سلاح به ایران خبر داد. نشریه رویید/دها به نقل از مقاله امروز روزنامه واشنگتن پست نوشته است که دولتمردان امریکا به چند دلیل مایل به ازسرگیری ارسال سلاح به ایران هستند، یکی از دلایل، امیدواری دولتمردان امریکا برای به‌دست‌آوردن برخی دوستان نفوذی در تهران پس از برکناری آیت‌الله خمینی از صحنه است. گرچه حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی جانشین (امام) خمینی از سوی مقامات رسمی امریکایی با عنوان میانه‌رو توصیف شده و در کمک به آزادی گروگان‌های امریکایی در تهران نقش داشت.^{۵۱}

۲۷۷

هوایمای کویتی رپوده‌شده، به کویت بازگردانده شد. به گزارش خبرگزاری کویت، ایرباس خطوط هوایی این کشور که در دسامبر سال ۱۹۸۴ (آذرماه ۱۳۶۳)، رپوده و به تهران برده شده بود، به کویت بازگشت. این هوایما پس از پرواز از تهران و توقف کوتاه در دوبی، حوالی نیمه‌شب در فرودگاه بین‌المللی کویت به زمین نشست. خبرگزاری کویت افزود: «بازگشت این ایرباس به اختلافات دو کشور که از دو سال پیش، به‌دنبال رپوده‌شدن آن روی داده بود، پایان داد.»^{*}

گفتنی است در مارس گذشته (اسفندماه ۱۳۶۴) ایران موافقت کرد که گروهی از تکنسین‌های کویتی برای آماده‌سازی این هوایما به تهران سفر کنند.^{۵۲}

* در این واقعه، هوایماربایان ۲ تن از سرنشینان امریکایی آن را به قتل رساندند. درخواست هوایماربایان این بود که دولت کویت ۱۷ تن را که به‌دنبال یک سلسله انفجار در پایتخت کویت در دسامبر ۱۹۸۳ (آذرماه ۱۳۶۲) دستگیر شده بودند، آزاد کند. در این انفجارها سفارتخانه‌های امریکا و فرانسه و تأسیسات کویت هدف قرار گرفته بود.

۲۷۸

پاکستان برای خرید نفت از ایران خواستار تخفیف بیشتر شد.

مقامات نفتی پاکستانی در تماس با مسئولان ایرانی در مورد قیمت محموله نفت ماه ژوئن ۱۹۸۶ (تیر ۱۳۶۵)، برای هر بشکه مبلغ ۹/۷ دلار را - که کمتر از بهای فعلی بین‌المللی است - پیشنهاد کرده و خواستار تخفیف نیز شده‌اند. گفتنی است براساس قرارداد دو کشور، پاکستان روزانه ۲۰ هزار بشکه نفت از ایران می‌خرد که به دلیل نرسیدن به توافق بر سر قیمت، از می ۱۹۸۶ (اردیبهشت ۱۳۶۵) خرید را متوقف و خواستار قیمت کمتری شده است. یادآور می‌شود که با وجود پیگیری‌های متعدد جمهوری اسلامی ایران، در مورد روابط اقتصادی دو کشور، دلسردی، تعلل و عدم پاسخ‌گویی مناسب از جانب پاکستان کاملاً مشهود است.^{۵۳}

۲۷۹

رئیس‌جمهور سابق امریکا، حمله یک‌جانبه به لیبی را اشتباه خواند و موفقیت در مقابله با به اصطلاح تروریسم را منوط به مشارکت سایر کشورها اعلام کرد. جیمی کارتر رئیس‌جمهور اسبق امریکا، امروز، در یک مصاحبه تلویزیونی گفت: «نتیجه واکنش‌ها در حمله به لیبی نشان‌دهنده این است که ریگان از مشاورت‌های مضری برخوردار بوده است. قذافی که تا چند ماه پیش در جهان عرب مطرود بود با این حرکت اکنون به‌عنوان قهرمان درآمده و در موقعیتی مساوی با رئیس‌جمهوری امریکا قرار گرفته است.»

به گزارش خبرنگار روزنامه کیهان از نیویورک، کارتر افزود: «برخورد با تروریسم کاملاً بجا است، اما نوع پاسخ‌گویی به آن، موضوع دیگری است. وقتی من با نمونه‌های بسیاری از اعمال تروریستی مواجه بودم که بعضی به‌وسیله قذافی یا ایران و سوریه و همچنین توسط اردوگاه‌های فلسطینی سازماندهی شده بودند، در رابطه با روانشناسی تروریسم مطالعات زیادی کردم و اینکه آنها چه می‌خواهند؟ چه موقع به پیروزی می‌رسند و چه موقع ما برنده یا بازنده هستیم.» کارتر گفت: «یکی از اشتباهات امریکا در مقابله با تروریسم این است که ما همه اعراب را تروریسم خوانده‌ایم در حالی که در میان اعراب افراد بسیار محترمی وجود دارند که خود از تروریسم، مانند جامعه امریکا در رنج هستند، مصر و عربستان سعودی از آن جمله‌اند.» وی همچنین خاطر نشان کرد: «این یک اشتباه است که کشوری بخواهد به‌تنهایی با تروریسم مقابله کند، بلکه مقابله مجموعه کشورها با تروریسم بسیار مؤثرتر است.»^{۵۴*}

* کارتر در پاسخ به این سؤال که آیا خود او به‌وسیله تروریسم، تضعیف نشده و آیا از اینکه علیه ایران اقدام قوی نظامی انجام نداده، پشیمان نیست، گفت: «من از اینکه علیه ایران دست به عملیات نردم پشیمان نیستم. در دوران ریاست‌جمهوری، من در ارتباط با بحران گروگان‌گیری دو هدف را دنبال می‌کردم: ۱. حفظ منافع ملی ۲. بازگرداندن آزادی به گروگان‌ها به‌طور سالم.» [روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۲/۲۲، ص ۲۰]

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۵/۲/۲۱

۱. سند شماره ۱۳۸۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش تک دشمن به منطقه پیچ‌انگیزه تا شرفانی، واحد اطلاعات نیروی زمینی سپاه، ۱۳۶۵/۲/۲۵، ص ۳.
۲. سند شماره ۱۲۱۶/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه نیروی زمینی سپاه، مهدی انصاری، ۱۳۶۵/۲/۲۲ تا ۱۳۶۵/۲/۲۴، صص ۱۲۵ و ۱۲۶.
۳. همان، ص ۱۵۲؛ - سند شماره ۶۵۴/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تک عراق به فکه، پیچ‌انگیزه و شرفانی، گزارش راوی محسن رخصت‌طلب، اردیبهشت ۱۳۶۵، ص ۱۳.
۴. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۲/۲۱، ص ۲.
۵. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۲/۲۲، صص ۱ و ۳.
۶. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۲/۲۳، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان ۱۳۶۵/۲/۲۳، ص ۳.
۷. سند شماره ۱۰۸۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (فرماندهی اطلاعات) به معاونت عملیات و اطلاعات نیروی زمینی ارتش، ۱۳۶۵/۲/۲۱.
۸. سند شماره ۱۳۷۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه نوح^(ع) به فرماندهی قرارگاه خاتم‌الانبیاء^(ص)، ۱۳۶۵/۲/۱۸.
۹. سند شماره ۱۸۲۸۷/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه گزارش و بررسی یگان‌های رزمی و مهندسی، (قرارگاه نیروی زمینی سپاه، ۱۳۶۵/۲/۲۱، نوار شماره ۱۹۷۹۱)، مهدی انصاری، صص ۴۵ - ۴۲.
۱۰. سند شماره ۱۰۸۸۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از معاونت اطلاعات سماجا به مرکز فرماندهی سپاه پاسداران، ۱۳۶۵/۲/۲۲.
۱۱. سند شماره ۱۳۸۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش خبری از فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) به فرماندهی کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۵/۲/۲۵، ص ۲.
۱۲. سند شماره ۱۸۲۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۱ نقده به قرارگاه مقدم رمضان، ۱۳۶۵/۲/۲۱.
۱۳. سند شماره ۱۳۸۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای از واحد اطلاعات قرارگاه رمضان به قرارگاه خاتم‌الانبیاء^(ص)، شماره ۳، ۱۳۶۵/۲/۲۵.
۱۴. سند شماره ۱۳۸۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی قرارگاه عملیاتی نجف ۲، شماره ۱۱۴، ۱۳۶۵/۲/۲۳.
۱۵. سند شماره ۱۳۹۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای واحد اطلاعات قرارگاه خاتم‌الانبیاء^(ص)، شماره ۱۴، ۱۳۶۵/۲/۳۰.
۱۶. سند شماره ۱۳۸۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۸.
۱۷. سند شماره ۴۰۴۰۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات ستاد ناحیه کردستان به ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع)، ۱۳۶۵/۲/۲۱.
۱۸. سند شماره ۴۰۴۰۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کردستان به قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع)، ۱۳۶۵/۲/۲۰.
۱۹. سند شماره ۱۳۸۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش خبری از فرماندهی قرارگاه رمضان به فرماندهی کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۵/۲/۲۴.
۲۰. سند شماره ۳۳۹۷۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری بانه به استانداری کردستان، ۱۳۶۵/۲/۲۱.
۲۱. سند شماره ۱۳۷۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: فعالیت‌های دریایی عراق از واحد اطلاعات قرارگاه نوح^(ع)، ۱۳۶۵/۲/۲۱.
۲۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۵، ۱۳۶۵/۲/۲۲، صص ۳ - ۱، رادیو صوت‌الجماهير، ۱۳۶۵/۲/۲۱.
۲۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۶، ۱۳۶۵/۲/۲۳، صص ۵ و ۶، رادیو صوت‌الجماهير، ۱۳۶۵/۲/۲۲.
۲۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۵، ۱۳۶۵/۲/۲۴، ص ۲۵.
۲۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۳، ۱۳۶۵/۲/۲۲، ص ۶، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
۲۶. همان، ص ۱۰، رادیو صوت‌الجماهير، ۱۳۶۵/۲/۲۱.
۲۷. سند شماره ۱۳۸۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
۲۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۳، ۱۳۶۵/۲/۲۲، ص ۶، سنندج - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
۲۹. سند شماره ۱۳۹۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱۰.
۳۰. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۵/۲/۲۱، ص ۱۵.
۳۱. سند شماره ۱۷۲۴۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات قرارگاه رمضان، ۱۳۶۵/۲/۲۱، ص ۱.
۳۲. همان، ص ۲.
۳۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۲/۲۱، ص ۲.
۳۴. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۵/۲/۲۲، ص ۱۵.
۳۵. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۲/۲۱، ص ۲.
۳۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۲/۲۱، ص ۲.
۳۷. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۲/۲۲، ص ۶.
۳۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۲/۲۱، ص ۶.
۳۹. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۲/۲۱، ص ۲.
۴۰. همان، ص ۳.
۴۱. همان، ص ۱۸.
۴۲. سند شماره ۴۴۰۹۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:

- ویژه، شماره ۵۳، ۱۳۶۵/۲/۲۲، صص ۱۰ و ۱۱، منامه -
خبرگزاری فرانسه.
۴۹. همان، ص ۱۳، بغداد - خبرگزاری جمهوری اسلامی به
نقل از آسوشیندپرس، ۱۳۶۵/۲/۲۱.
۵۰. همان، ص ۲، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران،
۱۳۶۵/۲/۲۱.
۵۱. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه پاسداران، نشریه
رویا/ادها و تحلیل، شماره ۹۵، ۱۳۶۵/۲/۳۰، ص ۴.
۵۲. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۲/۲۱، ص ۱.
۵۳. سند شماره ۲۱۲۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:
نشریه گزارش مستقیم، وزارت امور خارجه جمهوری
اسلامی، شماره ۴/۳۰، ۱۳۶۵/۲/۲۱، ص ۲.
۵۴. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۲/۲۲، ص ۲۰.
- گزارش ملاقات لجستیکی نیروی هوایی سپاه با وابسته
نظامی دریایی و هوایی یوگسلاوی در ایران از فرماندهی
نیروی هوایی سپاه به فرماندهی کل سپاه، ۱۳۶۵/۲/۲۹.
۴۳. سند شماره ۴۴۸۸۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از
معاونت حقوقی و امور مجلس وزارت سپاه پاسداران به
فرماندهی سپاه پاسداران، ۱۳۶۵/۳/۱۲.
۴۴. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۲/۲۲، ص ۳.
۴۵. سند شماره ۲۱۲۴۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:
نشریه گزارش مستقیم، وزارت امور خارجه جمهوری
اسلامی، شماره ۴/۳۸، ۱۳۶۵/۳/۱، ص ۸ بخش ضمیمه.
۴۶. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۲/۲۲، ص ۳.
۴۷. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۵/۲/۲۱، ص ۱.
۴۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های